

Jouw woordenschat- onderwijs versterken doe je zo!

Goed woordenschatonderwijs begint bij een rijk thema, waar meerdere invalshoeken aan bod komen. Zo worden kinderen ondergedompeld in een rijk taalaanbod. Hieruit selecteer je een aantal uitdagende woorden om doelbewust aan te leren. Meertaalleeders ondersteun je ook bij de verwerving van relevante basiswoorden.

1. Vertrek vanuit een betekenisvolle context

Gebruik een verhaal, een gezamenlijke ervaring, een anekdote als introductie.

TIP: Hang de woorden op als geheugensteuntje om ze vaak opnieuw te gebruiken wanneer ze van pas komen.

TIP: Vergeet ook niet om aandacht te schenken aan de klankvorm (bijv. samen traag uitspreken).

2. Verklaar de woorden meermaals

Dat kan door een kindvriendelijke omschrijving te geven, te visualiseren (met een filmpje, een foto, nabootsen), de betekenis te analyseren, het woord te verbinden met ervaringen.

3. Geef kinderen de kans om te spreken én te denken

Zo onthouden kinderen woorden beter.

TIP: Bedenk op voorhand een aantal gespreksstarters om de woorden in kleine gesprekken te verweven doorheen de dag. Doe denk- en taalspelletjes met de woorden.

TIP: Herneem enkele oude doelwoorden tijdens een nieuw thema en onderzoek met de kinderen of er een link is met het nieuwe thema.

4. Laat woorden terugkeren in nieuwe contexten en leg verbanden

Laat de woorden terugkeren in verhalen, gesprekken over thuiservaringen, andere activiteiten in de hoeken en de kring. Leg verbanden tussen deze contexten.

met steun van

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Elk kind taalsterk? Gebruik de leerladder tijdens jouw gesprekken.

Soms is een vraag te moeilijk of juist te gemakkelijk. Voor elke situatie biedt de leerladder alternatieven om het kind te ondersteunen of uit te dagen.

TE MOEILIK?

De keuze beperken

Je geeft zelf twee mogelijkheden en laat het kind kiezen.

Vb. Hoe voelt konijn zich? Voelt hij zich boos of heel blij?

Samen een antwoord zoeken

Je helpt het kind om na te denken en te verwoorden.

Vb. Hoe voelt konijn zich? Yvan, vertaal je naar het Oekraïens?
Ja, inderdaad, konijn is boos. Zullen we het samen zeggen?

Modelleren en activeren

Je geeft zelf een antwoord, en activeert vervolgens het kind om nu in eigen woorden zijn antwoord te geven. Een subtielere werkwijze is om eerst een mogelijk antwoord te geven en dan pas de vraag te stellen.

Vb. Hoe voelt konijn zich? Kijk eens op de prent. Ik zou zeggen: hij is boos. Dariya, nu aan jou, hoe voelt konijn zich?

Vb. Konijn is boos omdat de taart mislukt is. Hij had zo veel zin in taart en nu is er geen meer. Waarom is konijn boos?

TE MAKKELIJK?

Voorspellen

Het kind denkt na over wat zou kunnen volgen.

Vb. Hoe voelt konijn zich? Boos. Wat zou varken nu doen?

De transfer maken naar een andere context

Het kind maakt een verband met de eigen ervaringen of een andere context.

Vb. Hoe voelt konijn zich? Boos. Zou jouw mama boos zijn als de taart mislukt?

Uitleggen

Het kind legt zijn antwoord verder uit. Vaak kan je hier nog wel wat doorvragen.

Vb. Hoe voelt konijn zich? Boos. Waarom voelt hij zich boos? Omdat de taart mislukt is. Waarom is dat zo erg?

met steun van

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Geef alle kinderen de kans om deel te nemen aan rijke gesprekken

1. Creëer rijke spreekkansen gedurende de dag

- Maak in jouw weekplanning veel ruimte voor taalrijke activiteiten of routines.
- Bedenk op voorhand gespreksstarters, niet alleen voor de hoeken of de kring, maar ook voor overgangsmomenten en routines.
- Plan bewust gesprekken met kinderen die minder taalvaardig zijn, ook één-op-één.
- Doe aan preteaching en reteaching, individueel of in kleine groep.

2. Verdeel de spreekkansen eerlijk tijdens een groepsmoment

- Vertel niet onmiddellijk wie op de vraag zal antwoorden.
- Laat kinderen allemaal eerst even nadenken voordat ze iets zeggen.
- Laat kinderen in duo's overleggen (vanaf oudere kleuters).
- Gebruik eens een beurtsysteem, vb. een stokje trekken met de naam erop (uit een potje met stokjes), beurtkaartjes per kind, een microfoon doorgeven, ...
- Stimuleer actief luisteren: niet alleen zelf zwijgen en de oren openhouden, maar ook kijken naar wie spreekt, en reageren.

3. Maak spreekruimte tijdens het gesprek

- Stel gevarieerde vragen.
- Geef voldoende tijd om te reageren.
- Bied de mogelijkheid om ook zonder woorden te communiceren: door iets te doen of te tonen.
- Bied taalsteun om een antwoord te formuleren.
- Vraag door.
- Laat kinderen op elkaar reageren: Wat denk jij daarvan? Zou dat kunnen?

met steun van

Vlaanderen
is onderwijs & vorming

Wat als een kind weinig spreekdurf heeft?

Zoek de gulden middenweg. Je helpt niet met een spervuur van goedbedoelde vragen, maar ook niet door het kind ongemoeid te laten.

1. Investeer in de band met ouders

Praat regelmatig met de ouders over school en thuis, bijv. met behulp van foto's. Betrek soms ook het kind bij zo een gesprek. Wanneer het kind ervaart dat leerkracht en ouders goed met elkaar opschieten, stijgt het vertrouwen.

2. Versterk sociale relaties en veiligheid op school

Bouw aan een goede band tussen leerkracht en kind, en een positief zelfbeeld. Versterk ook de relaties met klasgenoten. Maak speelhoeken die samenspel uitlokken – ook zonder veel woorden. Bereid het kind voor op nieuwe situaties door stap voor stap uit te leggen wat er zal gebeuren.

3. Doe mee, pas je aan en geef taal

Observeer waar het kind graag mee bezig is en toon belangstelling zonder te forceren. Doe mee als speelmaatje en creëer een leuke interactie met handelingen, speelgeluidjes (brrrrm), of woorden. Voeg taal toe, aangepast aan de noden van het kind. Maar domineer het gesprek niet.

4. Bied het kind ondersteuning bij het communiceren

Voorzie alternatieven om goed te communiceren, bijv. met een tekening, met gebaren (duim omhoog, duim omlaag), fluisteren. Of schakel een vriendje in. Het kind zegt wat hij bedoelt tegen het vriendje, en het vriendje vertelt het aan jou. Of: een vriendje beantwoordt de vraag en het kind geeft het antwoord van het vriendje. Een kleine groep biedt extra veiligheid.

5. Maak ruimte voor de thuistaal

Zoek enkele standaardzinnen of belangrijke woorden op in de thuistaal en zet deze in, zoals 'goeiedag', 'dankjewel', 'tof', 'mama of papa komt straks'. Reageer waardierend op het gebruik van de thuistaal door het kind. Schakel vriendjes of een vertaalapp in om te begrijpen.

6. Geniet van talige momenten

Streef naar taalplezier, bijv. samen roepen tijdens Tiktak, een lied zingen en dansen, in een lievelingsboek kijken, een app die de stem vervormt, ... Probeer ook eens een gesprekje in een veilige omgeving, bij het onthaal, tijdens de speeltijd met een vriendje, na school of tijdens een huisbezoek. Versterk wat goed gaat.

Bouw ondertussen aan de kwaliteit van jouw taalonderwijs. Doe bijv. aan preteaching in een kleine groep. Schakel de leerladder in wanneer je vragen stelt. Bied impliciete en expliciete kansen om woorden te leren.

Weinig spreekdurf heeft diverse oorzaken (o.m. temperament, trauma, sociale angst, taalaanleg). Raadpleeg een specialist wanneer een kind thuis goed spreekt, maar op school stelselmatig zwijgt in situaties waar verwacht wordt dat een kind praat. Mogelijk is er sprake van selectief mutisme.

met steun van

Vlaanderen
is onderwijs & vorming